

Universitätsbibliothek Wuppertal

L. Annaei Senecae Tragoediae

Seneca, Lucius Annaeus <Philosophus>

Amstelodami, 1662

Actus tertius

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-770](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-770)

Me nulla vocet turba potentem.
 Stringat tenuis littora puppis.
 Neq̄ magna meas aura phaselos
 Jubeat medium scindere pontum,
 Transít tutos Fortuna sinus,
 Medioque rates quærit in alto,
 Quarum feriunt suppara nubes.
 Sed quid pavido territa vultu
 Qualis Baccho faucia Mænas,
 Fertur rapido regina gradu?
 Quæ te rursus Fortuna rotat,
 Miseranda, refer. licet ipsa neges,
 Vulnus loquitur, quodcunq̄ tegis.

695

700

705

694. *Stringat*] Radat, legat littora. F.
 695. *Meas aura phaselos*] Heinf. &
 Flor. *meas*. Lucanus lib. 5. *latus inver-*
sa nudum munita phaselo. Sic illam xta-
 tem maluisse testes quoque Martialis
 & Statius. Gronovius.

698. *Medioque rates*] Naves quæ
 secundis ventis, & plenis velis navi-
 gant, fortuna quærit, ut demergat: quæ
 vero remis circa litus propellantur, &
 metu tempestatis se non audent alto
 credere, illas præterit. Delr.

699. *Suppara*] Medea v. 318. Farn.

701. *Qualis Baccho faucia Thyas*
 Fertur rapido] Heinf. major: *memas*.

Flor. *Maenas*. Quamvis res eadem sit,
 tamen probata tot exemplis auctoritas
 merito valet. Dein Lipsius è libro suo
 notat, *medio*: & jubet cogitare. Ami-
 cus ejus, quasi hoc sibi potissimum di-
 ctum sit, suos omnes continere vulga-
 tum: Criticorum librum alium, *me-*
dio: sibi aridete rapido: hoc enim ti-
 mentium gradum citare: nec de alio
 cogitandum vocabulo. Cætera ei facile
 concesserim: in postremo hæzito:
 nam & Flor. *medio*: Heinf. major à
 m. p. *gratido*. An fuit *trepido*? ut video
 Raphelingium quoque concessisse. Gr.
 702. *Regina*] Deianira. Farnabius.

ACTUS TERTIUS.

* DEIANIRA. CHORUS.

Deianiram, periculo veneni ad solem expositi flammæque concipientis
 factæ, consilii sui pavet.

Dei. **V**agus per artus errat excussos tremor.
 Erectus horret crinis. impulsus adhuc

Stat

* DEIANIRA. CHORUS.] Fl.
 DEIANIRA. NUTRIX. Potest
 videri inter personas choro canentes
 vel præcipua fuisse Nutrix. Gronovius.
 706. *Vagus*] *Gelidusque per ima*

cucurrit Ossa tremor. Farnabius.
 707. *Erectus*] Commeante sc. ad
 cordis (quod corporis arx est) sub-
 dium calore, externa algecunt, pilli
 horrescunt, &c. Farn.

708. Cer

Stat terror animis, & cor attonitum salit,
Pavidumque trepidis palpitat venis jecur.

Ut fractus Austro pontus etiamnum tumet, 710

Quamvis quiescat languidis ventis dies:

Ita mens adhuc vexatur excusso metu.

Semel profecto premere felices Deus

Cum cœpit, urget. hos habent magna exitus,

Chor. Quis tam impotens, ô misera, te casus ro-
tat? 715

Dei. Ut missa palla est, tabe Nessæa illita,

Thalamisque mœrens intuli gressum meis,

Nescio quid animus timuit, & fraudem struit.

Libet experiri. solibus virus ferum

Flammisque Nessus sanguinem ostendi arcuit. 720

Hic ipse fraudes esse præmonuit Deus.

Et forte nulla nube respersus jubar

Laxa-

708. Cor attonitum] Καρδίας πύλ-
ηος, qui inter divinationes salitorias.
Farnabius.

711. Dies] Tempestas. Idem.

713. Semel profecto] Sic Flor. Cor-
rupti libri, Simul. Ergo & omnes Gru-
veri, qui fere est ut hoc malit ob con-
sensum vetustatis. Vide ut falsa spe-
cies vetustatis etiam doctos auferat.
Neque enim patitur oratio. At vera
illa & multo sanctior vetustas Etrusci
codicis hunc versum non continuat
Deianiræ, sed cum duobus insequentibus
dat Nutrici, memori scilicet quod
argumentum in Choro tractaverit. Gr.

714. Hos habent] Conatus grandes,
anxios plerumque & calamitosos ha-
bent exitus. Farnabius.

715. Quis tam impotens ô misera]
Hic ponit Flor. supra ablatum: Quis
tam impotens, miseranda, te casus ro-
tat? Gronovius.

717. Thalamisque demens] Lipsii
M.S. ingerens. Unde conjecit ille. mœ-
rens. Et ita plane Flor. Idem.

718. Et fraudem struit] Notavit
Delcius in Lugdun. esse astruit: quod

alii interpretantur. Frustra, Lege: Ne-
scio quid animus timuit, & fraudem
struit. nempe ab ipso Nessæo, qui quasi
philtum hoc ei commendaverat. Gro-
tius, & fraudem arguit. Idem.

719. Solibus] Sup. v. 536.

720. Sanguinem ostendi arcuit.] Nam
Nessus moriens præceperat, ne in lu-
cem daret hoc virus. Lips.

721. Hic ipse fraudes esse præmonuit
Deus.] Potest intelligi quemcumque
deum monuisse hæc per verba Nessæi,
si scilicet mens non læva fuisset.
Non placet tamen. Neque si Sopho-
cles Οἷον Χείρανας dixit, ideo quivis
Centaurus potest dici deus. nam ille &
vividus habuerat immortalitatem &
mortuus inter sidera est relatus. Flor.
dolus. Nihil extrico. An ferus? ab al-
tera parte. Homerus ἰδ. α. Φησὶν ὄρεσ-
κώοισι. Vbi Eustathius πῖνες ἢ τῆς κεν-
ταύρας φησὶς φασί. Sophocles: ἡ
μοῖ παλαιὸν δὲ ἐγὼ δεχάεις ποτὲ
Θηρῶς. Et mox: εὐνήσκων δ' ὁ
ἦγε τὸ ἔργον εἶπε. Alioqui centauri
Semiferi. Gronovius.

722. Et forte] Puto versus aliquot
deesse.

Laxabat ardens fervidum Titan diem.
 (Vix ora solvi patitur etiam nunc timor)
 Medios in ignes solis, & claram facem
 Quo tincta fuerat palla, vestisque illita,
 Abiectus horret sanguis, & Phœbi comâ
 Tepefactus ardet. vix queo monstrum eloqui.
 Nives ut Eurus solvit, aut tepidus Notus,
 Quas vere primo lubricus perdit Mimas;

725

730

Utque

deesse. Quod & sensus ipse, & summa quæ hic negligentia est, evincit. Vnde enim colligit venenum esse? At in uno isto loco maximum catastropha momentum est. Omnia cum dixit, nihil dixit. Summa quippe omnium huc redit, sanguinem à sole liquefactum fuisse. Et hinc colligit, venenum fe misisse. Atque hinc terror ille, quem infelix concepsit animo se prædicat. Sed quod hic indicium δηλητηρείας est? idem enim ceræ evenisset, idem sebo. Quam vero longe hæc aliter Tragediæ princeps. Primo, ait, lanam qua peruncta vestis à se fuerat, corrosam ac consumptam plane à sanguine fuisse: deinde, guttas sole liquefactas, in terram collapsas spumasse ac efferbuissè: postremo, tela Herculis, quibus intersectus fuerat Centaurus, δηλητηρεία tincta, atque idcirco omnia animalia, percussa istis illico exspirare. Hoc igitur veneno dubitari non posse quin infectus fuerit Centauri sanguis, qui iisdem fuerat percussus. Ergo tremuit, ergo pavet, ergo magis atque magis metuit, quod fecerat. Heins.

725. Medios in ignes] Totum versum vertit ex Græco, ἐς μέσην Φλόγα Ἀκτῆν ἐς ἡλιῶπι. Sed miserrimo successu. Aliud est nempe fax, aliud radius. Solis fax in cælo manet, radii in terra quoque sparguntur. Neque dixit πῦρ ἡλίου, sed Φλόγα. Idem.

727. Abiectus horret sanguis,] Et nobis occurrit in scriptis: Abiectum horret virus: sed non in Flor. custodiende vulgarum. Idem tamen, quod

ex uno Pal. notat Gruterus: & Phœbi comam Tepefactus astris. Sophocles ita rem pingit: lana usam fuisse Deianiram in ugenta veste: & in ea narratione vocat οἰὸς ὄψον πόνον, & μάλλον & κτησίς βοτῆ λάχνυς, & τὸ κἄτα γμοῦ τῶν εἰόν: quam quum post usum vestemque in arcano tactam forte abieisset eis τὸ πον βαλλόμενον & πυρῶδρον τὸ πῶ ἡλίου, diffuxisset & in pulverem comminutam interisse; super terram autem, in qua jacuerat, spumas ἠρομῶδες efferbuissè. Huius lanæ mentio hic desideratur; quum tamen manifestum sit omnem hunc locum Trachiniis deberi. Succurrit scriptus in sequentibus. At hic quoque tale quid expressum credible est. Legebam igitur: Abiectus horret sanguis, ut Phœbi glomum Tepefecit ardor. Vel glomus: nam & ita dixisse, hoc glomus, veteres, testis Priscianus: Cogitabam autem illud Horatii: Vt vino sa glomus furtiva Pyrrhia lana. Horret, id est, coquitur, & dum coquitur, tremuit, movetur. Vt Phœbi glomus Tepefecit ardor est Sophocles: οἷς ἐπὶ ἐπὶ λῆλα. Lanæ similem usum habes apud Apollodorum lib. 3. & Didymum in β. ἰλιάδ. in Erichthonii fabula. Ο δὲ ΗΦαιστος ἀπέπερμενεν εἰς τὸ σέλιον τὸν οἶον. ἐκείνη δὲ μυσσὶς θεῶν, ἐρῶν δαυμάσσει τὸ γῶνον, εἰς γῆν ἐπίψεν. Gronovius. Sanguis,] Nelli sanguis Hydra felle, quo tincta fuerant Herculis sagitta, mistus. Fær. Coma] Radius Hippol. v. 751. Idem. 730. Mimas] Ioniæ mons nivostus. Færna.

Utque involutos frangit Ionio salo
 Opposita fluctus Leucas, & lassus tumor
 In littore ipso spumat: aut cœlestibus
 Aspersa tepidis thura laxantur focis:
 Sic languet omne vellus, & perdit comam. 735
 Dumque ipsa miror causa mirandi perit.
 Quin ipsa tellus spumeos motus agit,
 Et quidquid illâ tabe contactum est, labat.
 [*Tumenſque tacita ſequitur, & quaſſat caput*]
 Natum paventem cerno & ardenti pede
 Greſſus ferentem. prome, quid portes novi. 740

HYLLUS.

Farnabius. Strabo vocat Ὀμηρον, & πολὺ δένδρον, Homerus κρηνηροῦν τε, Tragicus noster *lubricum*, propter nives liqueſcentes. Notum est somnium Valentis Imperatoris, quo cum admoneretur, ut à Mimante caveret, ejus familiares de hoc monte expoſuerunt. Sed in eo, quo periit, tugurio inventum marmor, quod Mimantis cujuſdam appellationem inſcriptam habebat, qui præfectus Macedonum fuerat. Mimas unus extitit è centauris, ut est apud Herodotum: item unus è gignantibus, qui monti huic nomen impoſuiſſe creditur: de quo in Ione Euripides. Silus Italicus lib. xii. *Apparet Prochyte, ſævum ſortita Mimanta.* Hic premitur Prochyte inſulâ, ut Silius: totam inſulam Lemnon in Deos conjecit, ut Claudianus: non temere Horatius iii. *Carm. Typhœus, & validus Mimas.* Farnabius.

732. *Leucas*] Leucates, vide Hippol. v. 1011. *Farnabius.* Pro Leucate. Leucadia est regio, (Nerite Plinio) Leucas ejus regionis urbs Straboni: Leucates vero in eadem promontorium; Virgilio lib. 3. *Æneid.* sed hæc sæpe confunduntur. *Delrius. Et lassus*

tumor] Fl. *lassus*, ut voluit etiam D. Heinsius.

735. *Omne virus & perdit comam*] Lipsii vetus *comas*: sed neutrum ait placere. Delrius *comam* interpretatur ipsam illam lanam, qua vestem inunxerat. Sane & Fl. *comas*: sed præterea *omne vellus*. Hoc quidem insanum bene. *Vellus* appellat, quod Sophoclem tot modis explicare modo diximus, ipsam nempe lanam: *comas* vero floccos vel fila. Solum illud *languet* displicet. Vnam *tabet* aut *licuit* haberet idem codex. Sic foret Sophoclis: Πεί πᾶν ἄδελον ἐ καλεῖται] χροῖ. Epist. 66. *Subjuncto igne tabescere.* Gronovius.

736. *Causa*] Lana illa. *Farnabius.*

739. *Tumenſque tacita ſequitur.*] Locus desperatus, in quo nos deserit dux noster ab Etruria. Trium namque deinceps ultimorum versuum nihil habet præter: *Tumenſque tacita quaſſat caput.* Delrius putat se rem tenere trahendo versum inter 1001. *Quantam ista*, & 1002. *Temporibus atras.* Sed frustra gratulatur sibi. Non enim habentem à tergo, sed ante oculos sibi faces intentantem Megaram videt Dejanira. *Gronovius.*

HYLLUS. DEIANIRA. NUTRIX.

Intellecto ex Hyllō funesti muneris malo Deianira sibi mortem consciscit.

Hyl. **I** profuge, quære si quid ulterius patet
Terris, freto, sideribus, Oceano, inferis.
Ultra labores, mater, Alcidæ fuge.

Deian. Nescio quod animus grande præfagit malū. 745

Hyl. Regna, triumphæ, templa Junonis pete:

Hæc tibi patent. delubra præclusa omnia,

Deian. Effare, qui me casus infontem premat,

Hyl. Decus illud orbis, atque præfidium unicum,

Quem fata terris in locum dederant Jovis,

750

O mater, abiit. membra, & Herculeos toros

Urit lues nescio qua. qui domuit feras,

Ille ille victor, vincitur, mœret, dolet.

Quid quæris ultra? *Deian.* Misérias properant suas

Audire miseri. fare, quo posita in statu

755

Jam nostra domus est. ô lares, miseri lares!

Nunc vidua, nunc expulsa, nunc feror obruta!

Hyl. Non sola mœres. Hercules toto jacet

Mundo gemendus. fata ne, mater, tua

Privata credas. jam genus totum obstrepit.

760

Hunc,

744. *Laboris,*] Regiones Hercules laboribus insignes. *Fer.*

746. *Regna*] Sarcasimus, triumphæ quasi re strenue gesta: sacrificæ, sed Junoni soli, cui Hercules mors læta obtigit, cæteris Diis mœsta. inf. v. 1547.

750. *Jovis,*] Liberatoris, auxiliatoris. Jupiter, q. Juvans pater. melius tamen Jovis pater. Jovis ab Hebr. m. addito pater. sic enim Diespiter, Neptunus Pater, Saturnus pater, Marspiter, &c. *Idem.*

751. *Abiit.*] Al. *obiit.* necdum autem obierat: de vita vero Hercules desperat Hyllus. *Idem.*

752. *Vrit lues Nessæa*] Mll. *ferè:*

nescio qua. Juvare se paullum ait Raphelingius emendatione versum: *Vrit lues nescio qua.* Cruterus: *Vrit lues ignota:* cui scilicet aliquis superjecerit, *nescio qua.* Quidam ajunt non juvare hilum, qui se juvare versus legem profiteantur. Certe juvat: nam ita prorsus optimus codex: & pueri sciunt *Quis tam facere Qua quam Qua.* Gronovius.

758. *Non sola mœres. Hercules toto*] Pl. *Non sola mœres Herculem toto jacet.* Et mox: *Nunc ecce luctu quem gemis.* Forte: *Hoc ejulatu.* *Idem.*

760. *Genus*] Humanum genus. *Fernabius.*

766. *Vi-*

Hunc, ejulatu quem gemis, cuncti gemunt.

Commune terris omnibus pateris malum.

Luctum occupasti prima. non sola Herculem

Miseranda mœres. *Deian.* Quam prope à leto tamen,

Ede, ede, (quæso) jaceat Alcides meus. 765

Hyl. Mors refugit illum, victa quæ in regno suo

Semel est. nec audent fata tam vastum nefas

Admittere. ipsa forsitan trepidâ colos

Clotho manu projecit, & fatum Herculis

Timet peragere. pro diem! infandum diem! 770

Hocne ille fumino magnus Alcides erit.

Deian. Ad fata & umbras, atque pejorem polum

Præcedere illum dicis? an possum prior

Mortem occupare? fare, si nondum occidit.

Hyl. Euboica tellus vertice immenso tumens 775

Pulsatur omni latere. Phrixium mare

Scindit Caphareus. servit hoc Austro latus.

At qua nivosi patitur Aquilonis minas,

Euripus undas flectit instabilis vagas,

Septem-

766. *Victa*] Ab eodem Hercule ad inferos descendente. *Idem.*

768. *Ipsa forsitan trepida colos*] Fl. ipsa forsitan trepida colos. Et sic ubique colos pro colos. Gronovius.

769. *Clotho*] E tribus Parcis illa quæ colum tenet. Herc. Fur. v. 558. *Far.*

771. *Magnus Alcides eat*:] Fl. erit: & sequentem versum dat *Deianira*; hoc modo: *DEI. Ad fata & Umbras atque pejorem polum Præcedere illum dicis?* nam male vulgo, *tu illum.* quod tamen etiam Lugd. abesse jam notaverat *Deltius. Gronovius.*

772. *Pejorem*] Deteriorem polum, nigrum, Antarticum. vide Herc. Fu. v. 606. id est, ad inferos. *Farnabius.*

775. *Euboica*] Sophocl. illud in *Trochmiiis* adumbrare voluit: *Ἀκτῆ πρὸ ἀμφικλοῦς* & *Εὐβοίας ἀπὸ Κήρυκαον ἐστίν*: nec tamen consequitur, neque vera est hæc *Eubœæ* descriptio.

Capharæi enim promontorium ad occasum, nec dici potest *Aquilonis minas pati.* *Idem.*

776. *Pulsatur omni parte*] Flor. *latere*, ut *Liptianus*: quemadmodum & mox, *instabilis vagas.* Cæterum reprehendit hanc *Eubœæ* descriptionem *Liptius*: *Capharæum* ad ortum, *Euripum* ad occasum spectare: & dignum putavit, quod ex eo adoptaret amicus. Verum *Eubœa* *Bœoticiæ* objacet non recta, sed obliqua: & hinc evenit, ut idem *Euripus*, qui ab occasu aluit *insulam*, etiam ab *Aquilone* intrantes aquas recipere & emittere videatur, & similiter *Capharæus* orientem spectans respectu *Cenæi* promontorii, etiam in austrum inclinatus appareat. *Tabulæ inspectæ* rem elate demonstrant. *Gronovius. Phrixium*] *Hellepontum.* vid. *Troad.* v. 1032. *Farnabius.*

779. *Euripus*] Herc. Fur. 377. *Idem*

780. *Septem-*

638 L. ANNÆI SENECAE
 Septemque cursus volvit, & totidem refert,
 Dum lassâ Titan mergat Oceano juga,
 Heic rupe celsa, nulla quam nubes ferit,
 Annosa fulgent templa Cenæi Jovis.
 Ut stetit ad aras omne votivum pecus,
 Totumque tauris gemuit auratis nemos;
 Spolium leonis fordidum tabo exuit,
 Posuitque clavæ pondus, & pharetrâ graves
 Laxavit humeros. veste tunc fulgens tua,
 Cana revinctus populo horrentem comam,
 Succendit aras. Accipe has, inquit, fociis
 Non falsè messes genitor, & largo sacer
 Splendescat ignis thure, quod Phœbum colens
 Dives Sabæis colligit truncis Arabs.
 Pacata tellus, inquit, & cœlum, & freta;
 Feris subactis omnibus victor redii.
 Depone fulmen. gemitus in medias preces,
 Stupente & ipso, cecidit. hinc cœlum horrido

780

785

790

795

Cla-

780. *Septemque cursus stetit*] Flor. voluit. & sequenti: *mergit Oceano jugâ*. Gronovius. *Septemque*] Consentit in numero Strabo, si rectè intelligatur: Antiphilus Byzantius quodam Epigramm. senarium prodidit: alii alium, & fortassis ab his omnibus certus pro incerto positus. *Delr.*

781. *Mergat*] Herc. Fur. v. 25. *Far.*

782. *Rupe celsa,*] Jovi in summis montibus sacra facere solenne, utpote Deorum summo. *Idem.*

783. *Cenæi*] In Cenæo Eubœæ promontorio culti. *Victor ab Oechalia Cenæo sacra parabat Vota Jovi.* *Idem.*

785. *Totumque tauris gemuit armentis*] Gruteri conjecturam omnem exprimit Florentinus: *Totumque tauris gemuit, auratis nemos.* Oedipo: *Aurco taurus rutilante cornu.* Gronov.

788. *Veste tua,* Palla à te missa. *Farnabius.*

789. *Canâ*] Alba populo. Herc. Fur. v. 892. *Idem.*

791. *Messes*] Thura, cinnamoma, odores. *Idem.*

292. *Phœbum*] Solem orientem adorans. vid. Troad. 10. *vel orientalis.* *Idem.*

793. *Sabæis colligit truncis Arabs.*] Rem novam scilicet hic docent, Arabes à Sabæis distingui, qui tamen sint Arabiæ Felicis incolæ. Credo equidem: distinguuntur, ut genus & species. Omnes Sabæi sunt Arabes: non omnes Arabes Sabæi. *Gronovius.* *Sabæis*] Arabes à Sabæis distinguere videtur. ita Virgil. 8. *Aneid.* *Omnis Arabs, omnes vertebant terga Sabæi.* Qui tamen felicis Arabiæ incolæ. *Solus est thurea virga Sabæus.* *Farnabius.*

795. *Depone*] Neque enim illo opus est; subactis à me tyrannis. *Idem.*

797. *Heic cœlum horrido*] Fl. hinc cœlum. ut ex uno Gruterus. *Gronovius.*

897. *Qualis*

780 Clamore complet. qualis impressa fugax
 Taurus bipenni vulnus & telum ferens
 Delubra vasto trepida mugitu replet, 800
 Aut quale mundo fulmen emissum tonat;
 Sic ille gemitus fidera & pontum ferit:
 785 Et vasta Chalcis sonuit: & voces Cyclas
 Exceptit omnis. hinc petræ Capharides;
 Hinc omne voces reddit Herculeas nemus. 805
 Plentem videmus. vulgus antiquam putat
 Rabiem redisse. tunc fugam famuli petunt.
 790 At ille vultus ignea torquens face,
 Unum inter omnes quærit & sequitur Lichan.
 Complexus aras ille tremebunda manu,
 Mortem metu consumpsit, & parum sui
 Pœnæ reliquit. dumque tremebundum manu
 95 Tenuit cadaver, Hac manu, hac, inquit, ferar,

(O fata!)

798. *Qualis impressa fugax*] *Quales mugitus fugit cum saucius aram Taurus; & incertam excusit cervicis securim.* Farnabius. Hanc similitudinem ab Ovidio commodato accipit. ait enim Ovidius dicto loco; *Haud aliter graditur, quam si venabula taurus, corpore fixa gena, saltique refugerit auctor.* Delr.

803. *Et vasta Calpe*] Murat hic animum amicus Lipsii, & quem toties fastidiit Ml. præclarum vocat & præclaras ejus castigationes magno sibi usui fuisse fateatur. Gruterum, quem secum in diffidentiam adduxerat, tam levi momento secum etiam circumagere non potuit. Itaque novena cohortis membranarum quum ei stet pro vulgato, non audeat tantum tribuere uni libro, ut revocet cum recentioribus: *Et vasta Chalcis.* nec tamen vult Calpen Hispanicam intelligi. Forre fuisse ejus tractus montem tali nomine. Hoc est dicere quod nescias. Sed nec videt quomodo Chalcidi conveniat dici *vasta*? Ut *vastum mare*, ut *vastum elephantum* pro ingenti magni-

tudine dicit Cicero: & mox ipse *vasta membra* Herculis. Strabo agnoscit eam civitatem ab omni memoria habuisse *μεγα δεινωμη. & αὐτὸς πάλαιος. & αὐτὸς εἰρηώην*, lib. 10. Gronovius. *Cyclas*] Cyclada & Capharidas subjungat. Farnabius. Novem, teste Higyno & Strabone, insula Sporades vel Cyclades dictæ, quia Delum corona & circuli instar cingunt. auctor Ammianus lib. 22. multa de his Thevetus lib. 7. Cosmograph. cap. 12. & 14. *Delrius.*

804. *Capharides*] Thyest. v. 593. *Farn.*

806. *Vulgus*] *Famulorum.* Id. *Antiquam*] *Qua correptus Megaram & filios interemerat.* Herc. Fur. Act. 4.

809. *Et sequitur Lichan.*] *Flor. omnes sequitur & quarit Lichan.* Mox: & *parvum sui Pœnæ reliquit.* non *parvum* iuste. nam vitat in hac regione jambum auctor. Gronovius. *Lichan.*] Ministrum, qui tunicam attulerat. *Farnabius.*

811. *Consumpsit*] *Metu pene exanimatus.* Idem.

813. *Cadaver,*] *Morti destinatum Lichan,*

(O fata!) victus? Herculem perimit Lichas.

Ecce alia clades, Hercules perimit Lichan.

Facta inquinentur. fiat hic summus labor.

In astra missus fertur, & nubes vago

Spargit cruore: talis in cœlum exiliet

Arundo, Getica visa dimitti manu;

Aut quam Cydon excussit: inferius tamen

Et tela fugient. truncus in pontum cadit.

In saxa cervix. funus ambobus jacet.

Resistite, inquit. non furor mentem abstulit.

Furore gravius istud atque ira malum est.

815

820

In

Licham, vel præ timore jam ferme mortuum. *Idem. Hac manu.*] Tam abjecti hominis manu, *Farnabius. Hac manu, inquit, te feram*] Liphius è libro, *hac manu, inquit, hac ferar*, non modo Deltio applaudente, sed & Scaligero, qui etiam addit: Quis improbare audeat? Rem non improbamus, sed positionem vocum auctore Florentino: *hac manu, hac, inquit, ferar*. Rario est eadem, quæ in proximo, quia jambum illie damnat. Statim idem: *Herculem vicit Lichas*. Gronovius.

814. *Lichas.*] Vilis famulus. *Farnabius.*

815. *Ecce alia*] Ecce alia non minor indignitas! ego ille monstrorum domitor Hercules perimo vilissimum servitium Licham. *Idem.*

816. *Fata inquinantur*] Fl. *Facta inquinentur*. Ergo etiam lege, *fiat hic summus labor*. Age, quando aliter vindicari non possumus, inuratur hæc macula operibus meis, & fuerit illorum Lichas accessio. *Infra: Dextra inquinetur: laudibus maculam imprimam*. Gronovius.

816. *Inquinantur.*] Tanti contempti famuli cæde. *Farnabius. Fiet hic*] Cum contemptu indignatur sibi contingere supremum hunc laborem. *Idem.*

819. *Getica*] Getæ popul. Scythiæ Ponto vicini, sagittandi peritissimi.

Farnabius. Getas arcu & sagittis usos nescit nemo, qui vel Pontica, vel Tristia Nafonis legerit. Dionysius Getas ad Istrum statuit, & mox illos cum Dacis & Germanis mirè confundit. Apollonius etiam, juxta Istrum collocavit. Thraces esse voluit Herodotus, eumque sequuntur Latini potææ, nam & noster alibi *Hebrum Geten*, vocat ab accolis, & Ovidius semper cum Bessis (qui Thraces origine) & Sauro-matis conjungit. & Virg. lib. 4. Georg. Melius distinxere Strabo, & Stephanus, ut Getæ magis Orientales sint Ponto vicini; Dacia ad Istrum fontem, & Germaniam vergant. vide & Stephanum.

820. *Cydon*] Cretensis ab urbe Cydone. vide Hippol. v. 812. *Farnabius.*

821. *Inferius tamen fugiet arundo corpus*] Ita sanandum putavit locum Gruterus nuda ductus hariolatione, ut fateretur: quum in pronisculis libris haberetur: *Fugiente trunco*. Sed quam nec ipse rejicere ait Liphiani codicis lectionem; omnem pro at Florentinus: *inferius tamen Et tela fugient. truncus in pontum cadit*. Tum idem: *In saxa versus*; non *cervix* Fuisse videtur: *In saxa vertex* id est, caput. Gronovius. *Inferius*] Alius tamen Lichas projectus, quam arundo Getica vel Cydonia. *Farnabius.*

825. In

In me juvat sævire. vix pestem indicat; 825

Et sævit. artus ipse dilacerat suos,

Et membra vasta carpit avellens manu.

Exuere amictus quærit. hoc solum Herculem

Non posse, vidi. trahere conatus tamen,

Et membra traxit. corporis palla horridi 830

Pars est. & ipsam vestis immiscet cutem.

Nec caussa diræ cladis in medio patet:

Sed caussa tamen est, vixque sufficiens malo.

Nunc ore terram languidus prono ferit;

Nunc poscit undas. unda non vincit malum. 835

Fluctifona quærit littora, & pontum occupat.

Familiaris illum retinet errantem manus:

O sortem acerbam! fuimus Alcidiæ pares.

Nunc puppis illum littore Euboico refert,

Austerque lenis pondus Herculeum rapit. 840

Deian. Destituit animus membra. nox oculos premit.

Quid, anime, cessas? quid stupes factum scelus?

Gna-

825. *In me*] Non in alios, ut quondam, furens. *Idem. Pestem*] Virus. *Idem.*

828. *Hoc solum*] Non posse amictus exuere. *Idem.*

830. *Et membra*] Quatrahitur trahit illa cutem, &c. Ovid. 9. Metam. *Idem. Palla, ipsa*] Adhæret ac si corporis pars esset. *Idem.*

831. *Et ipsa vestis immiscet*] Flor. & ipsam vestis immiscet cutem. Gronovius.

833. *Sed causa tamen est, vixque sufficiens malo*] Mirum est in hoc mendam consentire omnes libros, simulque id oculos tot præstantium hominum effugisse. Qui etiam post *τὸ ἐστ* fecere *τελευτῶν τοῦ στυγερῶς*, & vixque sufficiens acceperunt de Hercule. Mihi autem videtur reliquisse auctor: *Sed causa tamen est vixque sufficiens malo.* Causa pestis illius haud apparet: sed est tamen & vis satis magna ad corpus verandum & perimeudum. Esse ap-

paret ex efficacia in exitium. Gronovius.

834. *Ore terram languidus prono ferit*] Fl. *premit.* Statim jubet idem vitricem volitare Lipsianam: *Fluctifona quærit littora.* Etli in ejus invidiani exposuerunt vulgatum: *Et nota:* quæ frequenter adierat. Hoc scilicet ignorabat Lipsius, ideo mutationem tenuerat. *Idem.*

835. *Vnda non vincit*] Hyginus, in Pareg. Herculis, de hac re ait: cum se in flumen conjecisset ut ardorem extinguere, major flamma exibat. *Delr.*

838. *Pares*] Postquam illi vires admisset virus. *Farnabius.*

839. *Puppis*] A Cæno Eubœæ promontorio navicula ad Oetam vetus est, ubi expiravit. *Littore Euboico refert*] Fl. *ferit.* Numquid *vehit?* Gronovius.

842. *Quid stupes factum*] Malini legi: *quid stupes? factum est scelus.* Lipsius.

Gnatum reposcit Juppiter, Juno æmulum.
Reddendus orbi est. quod potest reddi, exhibe.
Eat per artus ensis exactus meos.

845

Sic, sic agendum est. tam levis pœnas manus
Tantas reposcit? tolle fulminibus, focer,
Nurum scelestam. nec levi telo manus
Armetur. illud fulmen exfiliat polo,
Quo, ni fuisset genitus Alcides tibi,
Hydræ cremasles; pestem ut insolitam feri,
Et ut noverca pejus irata malum.

850

Emitte telum, quale in errantem prius
Phaëthonta mistum est. perdidit erepto Hercule
Et ipsa populos. quid rogas telum deos?
Jam parce focero. conjugem Alcida necem
Optare pudeat. hæc erit voto, manus,

855

A

843. *Iuno*] A Iunone immissa
monstra & labores vincentem. *h 295*
κλέσθι. Farnabius.

844. *Quod potest reddi, exhibe.*] Fl.
reddo. Forte: quod potes, redde, exhibe.
nempe supplicium de te. Gronovius.

846. *Tam levis pœnas*] Recentiores
repositum iverunt, tam leves pœnas
manus Tantis; sed præter libb. mss.
quibus suis subest sensus, & quidem
acutus. negat enim Deianira manum
suam imparem inferre pœnas quas me-
ruit: itaque invocat manum Iovis ful-
minantis. Supra quoque quidam inter-
rogatione corruerunt illud: *Sic sic*
agendum est. nam sunt verba decreti
Deianirani; quamvis id statim evertat,
ut fieri solet. *Grut.*

847. *Socer*] Iuppiter. *Farnabius.*

848. *Nurum*] Me. *Idem.* *Nec levi*
telo] Fulminum alia graviora, leviora
alia. illius generis est, quo Phaëthon
& Gigantes interemti leguntur: istius
quo Semele combusta fuit. Ovid. 3
Metam. *Nec quo centimanum dejecerat*
igne Typhæa, Nunc armatur eo, ni-
mium feritatis in illo est: Est aliud le-
vis fulmen, cui dextra Cyclopus Se-

vitia flammaque minus, minus addidit
ira: Tels secunda vocant superi. huc res-
pexit Seneca tum hic, tum in Thyeste,
ita scribens: *Manuque non qua tella &*
immeritas domos. Telo petis minore: sed
qui montibus stabant pares Gigan-
tes, hæc arma expedi, ubi Tergemina
moles dicitur, Olympus, Ossa, & Pe-
lion. Delrius.

851. *Hydræ*] Quam Hercules ex-
cussit. *Herc. Fur. v. 241. Farn. Feri.]*
Percute me, Iunone illi nocentiorum.

Idem.

853. *Quale*] Vbi *Seros compestuit*
ignibus ignes. Sup. v. 688. *Idem.*

854. *Perdidit erepto Hercule Et ipsa*
populos] Quicumque hoc fecit, sentium
deprehendit. Subdistingdo tamen, quia &
Flor. perinde ut Lipsianus: *perdidit sola*
Herculem. Ille hoc probat, additque
sequenti legendum: *Et ipse.* Dispicuit
merito. Forte scripsit auctor: *perdidit*
haud solum Herculem; Et ipsa populos.
Gronovius.

856. *Socero*] Iovi, ne impendat tibi
fulmen. *Farnabius.*

857. *Hoc erit votum manus*] Frustra
Grut-

A me petatur. occupa ferrum ocius.

Cur deinde ferrum? quidquid in mortem trahit,

Telum est abunde. rupe ab ætherea ferar. 860

Hæc hæc renatum prima quæ poscit diem,

Oeta eligatur. corpus hinc mitti placet.

Abrupta cautes scindat, & partem mei

Ferat omne saxum. pendeant laceræ manus,

Totumque rubeat asperi montis latus. 865

Levis una mors est. levis, at extendi potest.

Eligere nescis, anime, cui telo incubes.

Utinam esset, utinam fixus in thalamis meis

Herculeus ensis! huic decet ferro immori.

Una perire dextera nobis fat est? 870

Coite gentes. saxa & incensas faces

Jaculetur orbis. nulla nunc cesset manus.

Corripite tela. vindicem vestrum abstuli.

Impune sævi sceptræ jam reges gerent.

Impune jam nascetur indomitum malum. 875

Reddentur aræ cernere assuetæ hostiam

Similem colenti. sceleribus feci viam.

Ego vos tyrannis, regibus, monstis, feris,

Sævisque raptò vindice opposui deis.

Cessas, Tonantis socia? non spargis facem, 880

Imitata fratrem, & mittis ereptam Jovi;

Meque

Gruterus hic repugnat Lipsio, restitbens: hæc erit votum manus. Nam & Flor. Germanicusque nostri: hæc erit voto, id est, pro voto. Sic etiam: Cur deinde ferrum? Tum: quicquid ad mortem trahit. Gronovius.

862. Oeta eligatur,] Mons in finibus Theſſaliæ. vide Herc. Fur. v. 132. Farnabius.

868. Fixus] Arma viri thalamo quæ fixa reliquit. Dido 4. Æn. Idem.

871. Saxa &] Sup. v. 32. Idem.

872. Nulla nunc cesset manus] Flor. nulla non cesset. Forte: nulla concesset

manus. Plautus Pænulo: Ab aurora ad hoc quod diei est nunquam concessavimus poliri, expoliri, pingi, fingi. Gronovius.

874. Impune] Sublato tyrannorum vindicæ ac monſtrorum domitore Hercule. Farnabius.

876. Aræ cernere] Innuat illaudati Busfridis aras. Herc. Fur. v. 484. Idem.

877. Similem] Humanam. Idem.

878. Ego vos] Mortales. Idem.

880. Tonantis] Soror & conjux Iovis. Idem.

881. Imitata] Med. v. 59. Idem.

882. Lau

Meque ipsa perdis? laus tibi erepta inelita est,
Ingens triumphus. æmuli, Juno, tui
Mortem occupavi. *Nutr.* Quid domum impulsam trahis?
Erroris est hoc omne, quodcumque est, nefas. 885

Haud est nocens, quicumque non sponte est nocens.

Deian. Quicumque fato ignoscit, & parcit sibi,
Errare meruit. morte damnari placet.

Nutr. Nocens videri, qui mori quærit, cupit.

Deian. Mors innocentes sola deceptos facit. 890

Nutr. Titana fugies? *Deian.* Ipse me Titan fugit.

Nutr. Vitam relinques misera? *Deian.* At Alcidem sequar.

Nutr. Superest, & aurâs ille cœlestes trahit.

Deian. Vinci Hercules cum potuit, hinc cœpit mori.

Nutr. Natum relinques, fataque abrumpes tua? 895

Deian. Quamcumque natus sepelit, hæc vixit diu.

Nutr. Virum sequeris? *Deian.* Prægredi castæ solent.

Nutr. Si te ipsa damnas, scelere te, misera, arguis.

Deian.

882. *Laus tibi]* Quam petebas gloriam & triumphum ex interfecto Hercule, tibi inuiso, ego præcipui tibi. *Idem.*

884. *Quid domum]* Cur in ruinam trahis familiam nostram patris jam nece quassatam? *Idem.*

885. *Erroris istuc omne]* Flor. est hic omne. Et voluit Scaliger, est hoc. Gronovius.

887. *Et parcit sibi]* Forte: *Quicumque fato ignoscit, ut parcat sibi, Errare meruit.* *Idem.*

889. *Qui petit, mortem cupit]* Flor. *Nocens videri, qui mori quærit, cupit.* *Idem.*

890. *Mors]* Mors sola approbat eos esse innocentes, qui per errorem peccarunt. *Farnabius.*

891. *Fugit]* Non sustinet me sceleratam, conueri. *Idem.*

892. *At Alcidem sequar.]* Flor. *Vt Alcidem sequar.* Melius, quasi dicat:

Quidam? faciam enim ut Herculi congiungar. Sic & Delrii omnes codices. Sed & Flor. & complures *miseram.* Forte: *Vitam relinques? D. miseram, ut Alcidem sequar.* Ita duplex ponat precium relinquendi. *Gronovius.*

894. *Vinci Hercules cum potuit, hinc cœpit]* Sic & Florent. *Hinc temporis est, ex hoc.* Itaque mirum Gutero blandiri diviniunculam suam: *cum potuit, tunc cœpit.* Quasi possit blandiri tam turpe vitium versus. *Gronovius.* *Vinci]* Vbi primum cedere cœpit Nestæo veneno tum thori cœpit. quod & latius intelligi potest. *Farnabius.*

896. *Quamcumque natum]* Fl. *Quamcumque natus.* Monstrat, quod Scaliger coniecit: *Quamcumque natus. Prægredi castæ solent, ut Alceis & Patricia. Scelere te misera,* etiam Flor. *Gronovius.*

897. *Sequeris]* Morre. *Farnabius.*

898. *Misera]* Ream sceleris & cau-

Deian. Nemo nocens sibi ipse pœnas abrogat.

Nutr. Multis remissa est vita, quorū error nocens, 900

Non dextra, fuerat, fata quis damnat sua?

Deian. Quicumque fata iniqua fortitus fugit,

Nutr. Hic ipse Megaren nempe confixam suis

Stravit sagittis, atque natorum indolem,

Lernæa figens tela furibundâ manu. 905

Ter parricida factus, ignovit tamen

Sibi, nam furoris fonte Cinyphio scelus

Sub axe Libyco terfit, & dextram abluit.

Quo misera pergis? quid tuas damnas manus?

Deian. Damnata meas devictus Alcides manus. 910

Placet scelus punire. *Nutr.* Si novi Herculem,

Aderit

fae mortis. *Farnabius.* Nihil hic indiguum Latinis auribus. nam quare minus dixisset, *scelere arguere*, quam optimi auctores? Etiam ipse Tullius. Et *Martialis: Arguimur lentâ crimine pigritiæ.* Heinsius.

899. *Nemo nocens sibi*] *Raphelinus* mentem esse vult *Deianiræ*, nihil *megare* & nocentem se fateri: eoque scribendum: *Nemo innocens.* Vetat *Delirius*, cui eadem, Non idcirco, inquit, nocens videbor, quia pœnas non cogitati facinoris à me exposco: nemo enim pœnas à se exposcit ejus, quod patrare voluit, sed ejus, quod cum nollet patrare, per imprudentiam confecit. Sed acutius illum vidisse, quod ad sensum, docet *Flor.* *Nemo nocens sibi ipse pœnas abrogat.* Omnino enim, quum dixisset *Nutrix*: ipsa te pro accusata & convicta traduces, si quasi de damnata supplicium fumes: recte, inquit, dicis: ideo sumere debeo, quia me convictam intelligo & damno: nec quisquam est noxius, quin se ipse condemnet, quin debere supplicium agnoscat. *Nimirum* apud conscientiam tribunal se iudice nemo nocens absolvitur, ut canit *Iuvenalis.* *Gronovius.*

902. *Fata iniqua*] Mortem petit, ut iniqua fata vel fugiat, vel vindicet. *Far-*

903. *Hic ipse Megaram*] *Flor.* *Megere.* lege: *Megaren.* *Gronovius.*

904. *Natorum*] *Natos* ex *Megara.* *Hellenism.* *παιῶν Ἀλλήωοισι.* *Farnabius.*

905. *Lernæa stectens tela*] *Lipsius,* *figens*, quia sic *Ms.* & non convenit huic rei *stectendi* verbum. Reddit ad ingenium amicus: *figi* ait in corporibus tela, sed postquam *stectens* arcus: nec novum, quod arcus propitium, accommodari telis: ideo retinere se cum quatuor *Mss.* *stectens.* Si legit arcum ferri in pharetra, legit & tela *stecti*, quum mittuntur. Nos interim cum *Lipsiano* & *Flor.* tenebimus *figens.* *Gronovius.* *Lernæa*] *Sagittas* *Hydræ* selle tinctas. *Farnabius.*

906. *Ter parricida*] *Tres* *natos* occiderat. vel ut alii duos cum uxore. vide *Herc. Fur. Act. 5.* *Farnabius.*

907. *Cinyphio*] *Africa* *fluvio* inter duas *Syres.* innuere autem videtur *Iovis Ammonis* fontem, sed *Athenis* *Herculem* expiassè dictum, v. 1341. *Herc. Fur. Idem.*

911. *Fraudem placet punire.*] *Nessi,* inquit ille, à quo licet decepta pœnas à me lubet exposcere. Hoc non ignorabat *Lipsius*, sed quia scriptum manu, *Placet scelus punire*, inveniebat, puta-

Aderit cruenti forsitan victor mali,
Dolorque fractus cedit Alcidae tuo.

Deian. Exedit artus virus, ut fama est, hydræ.

Immensa pestis conjugis membra abstulit.

Nutr. Serpentis illi virus enectæ autumas

Haud posse vinci, qui malum & vivum tulit?

Elisit hydram, dente cum infixio stetit

Media palude victor, effuso obrutus

Artus veneno, sanguis hunc Nessi opprimit,

Qui vicit ipsas horridas Nessi manus?

Deian. Frustra tenetur ille, qui statuit mori.

Proinde lucem fugere decretum est mihi.

Vixit satis, quicumque cum Alcide occidit.

Nutr. Per has aniles ecce te supplex comas,

Atque ubera ista pene materna obsecro,

Depone tumidas pectoris læsi minas,

Mortisque diræ expelle decretum horridum.

Deian. Quicumque misero forte dissuadet mori,

Crudelis ille est. interim pœna est mori:

bar id commodum, quod invidioso verbo factum suum sic exaggerare videretur. Nec aliter Etruscus. *Gronov.*

912. *Aderit*] Hercules evincet Nef-
faum hoc virus, ut alia pleraque mala.
Farnabius.

919. *Effuso*] Membra habens suffu-
sa veneno, quod in illum evomuit Hy-
dra. *Idem.*

925. *Per has*] *Instrat anus canasque*
suas & inania nudans Vbera, per cunas
alimentaque prima precatur. vide Hip-
pol. v. 245. *Idem.*

926. *Pene*] Magnam enim habet
matis partem nutritæ. *Idem.*

930. *Interim pœna est mori*] Delius
corrigit; *interim pœna est mora*: vel,
crudelis ille est in seipsum. N. *pœna est*
mori. Ostendit se non cepisse, quid hic
esset *interim*. Lipsius hanc sententio-
lam attribuit nutritæ: quod sequitur,
Sed saepe donum, Deianira: tum tut-

sus Nutrici, in pluribus venia fuit. Re-
pugnant Scaliger & Gruterus. Inter-
pretatur ille: *Eatenus est mori pœna*,
quatenus mori cupiens vetatur: tunc
mors quæ concessa beneficii loco est,
cedit in penam. Hoc non capio. Pos-
sum autem pati, ut maneant omnia
Deianiræ per occupationem ducta:
fateor, interdum mori pœna est, cum
scilicet cogitur mori, qui detrectat:
sed saepe donum vel beneficium, cum
permittitur volenti & desideranti: &
multis concessa est mors pro venia.
Hoc postremum alludit ad eos quibus
liberum mortis permittebatur arbi-
trium. Vide 4. observ. 2. & quibus
mortis maturitatem precantibus re-
sponsum est: *nondum tecum in gratiam*
redii. Certe *to in non agnoscit Florenti-*
tinus. Velim itaque distingui: *Sed saepe*
donum. Pluribus venia fuit. Hoc po-
stremum, ut supra: *hac eris voto ma-*
nus,

915

920

925

930

Sed

ed saepe
vrr. De
traudifq
can. De
me ips
abo an
r umb
ed tu, r
era lab
tic vici
cipere
yphia
mpella
lamq
erui r
uacu
fodia
acat

u. Nec r
o diting
riva ven
rimena
nabian.
922. L
be, ne j
fir, que
imilitra
933. L
cum leg
Hercule
siant. M
famam c
debere,
si vives
cabunt
fuisse. C
934.
Farnab
alsolue
Ve. &

Sed sæpe donum in pluribus veniæ fuit.

Naty. Defende saltem dexteram, infelix, tuam,
Fraudisque facinus esse, non nuptæ, sciant.

Deian. Defendar illic, inferi absolvent ream.

A me ipsa damnor. purget has Pluton manus. 935

Stabo ante ripas, immemor Lethe, tuas,

Et umbra tristis conjugem excipiam meum.

Sed tu, nigrantis regna qui torques poli,

Para laborem. scelera quæ quisque ausus est ;
Hic vicit error. Juno non ausa Herculem est 940

Eripere terris, horridam pœnam para.

Sisyphia cervix cesset, & nostros lapis

Impellat humeros. me vagus fugiat latex,

Meamque fallax unda deludat sitim.

Merui manus præbere turbinibus tuis, 945

Quæcumque regem Thessalium torques, rota.

Effodiat avidus hinc & hinc vultur fibras.

Vacat una Danaïs ; has ego explebo vices.

Laxate

mus. Nec tacendum Grotii eodem modo distinguentis, scribentis vero : *pluribus venia obfuit.* Gronovius. *Interim pœna*] Interdum sup. v. 486. *Farnabius.*

932. *Defende*] Sed dextram cohibe, ne jam voluntarii sceleris conscia sit, quæ prius decepta alienæ fraudis ministra tantum fuit. *Farnabius.*

933. *Non nuptæ, sciat.*] Sic Lipsius, cum legeretur, *scias.* Refert autem ad Herculem, & placet Delrio. Sed Flor. *sciant.* Nempè homines. Si morieris, famam corrumpes & scelere fecisse videbere, teque indefensam relinques : si vives, ex ipsa fiducia scient & iudicabunt homines, errorem, non crimen fuisse. *Gronovius.*

934. *Defendar illie,*] Apud inferos. *Farnabius.* *Inferi solvent ream*] Flor. *absolvent.* Et sequente versu, *Pluton.* Vc & infra : & in Hippolyto v. 625,

Vossianus. Mox etiam, ut Lipsianus *deludat sitim.* Gronovius.

936. *Lethe*] Herc. Fur. v. 679. *Farnabius.*

938. *Tu*] O Dis. *Idem.* *Nigrantis*] Agam. v. 750. *Idem.*

939. *Laborem*] Cruciatum meo dignum errore, qui omnia aliorum vitia superat. *Idem.*

942. *Sisyphia*] Hippol. v. 1220. *Id.*

943. *Vagus*] Thyest. v. 152. *Idem.*

945. *Turbinibus*] Rotationibus, & revolutionibus tuis, ô rota, qua volvitur Ixion, Hercul. Fur. v. 749. *Idem.*

947. *Effodiat*] Hippol. v. 1228. *Id.*

948. *Vacat*] Omnes Danaïdes crudelitatis suæ pœnas apud inferos dant, una excepta : ut Hercul. Fur. v. 499. una ergo vacat sedes : Istum ergo locum cum vacat, occupare Deianira postulat ipsa quoque criminis ejusdem rea. *Idem.*

Laxate manes. recipe me comitem tibi,
 Phasiaca conjux. pejor hæc, pejor tuo 950
 Utroque dextra est scelere, seu mater nocens,
 Seu dira soror es. adde me comitem tuis,
 Threicia conjux, sceleribus. gnatam tuam,
 Althæa mater, recipe: nunc veram tuam
 Agnosce prolem. quid tamen tantum manus 955
 Vestræ abstulerunt? claudite Elysiū mihi,
 Quæcumque fidæ conjuges nemoris sacri
 Lucos tenetis. si qua resperfit manus
 Viri cruore, nec memor castæ facis
 Stricto cruenta Belias ferro stetit, 960
 In me suas agnoscat & laudet manus,
 In hanc abire conjugum turbam libet.
 Sed & illa fugiet turba tam diras manus.
 Invicte conjux, innocens animus mihi,
 Scelestā manus est. prò nimis mens credula, 965
 Prò Nesse fallax! atque semiferi doli!

Au-

949. *Laxate*] Vt mihi sit spatium. *Laxatque fores.* 6. *Aneid.* *Farnabius.* *Recipe me comitem tui, Phasiaca*] *Flor. comitem tibi.* *Gronovius.*

950. *Phasiaca*] *Medea Colchis.* *Hippol.* v. 561. *& tota Med.* *Farnabius.* *Pejor tua Viraque dextra est, scelere seu*] Si mera conjectura erat *Lipsii:* *pejor hæc, pejor tuo Utrouque dextra est scelere, seu mater:* siue contatione recipienda erat. *Tō scelele* in altero membro profus supervacuum. *Quid crepatigitur consensum suorum scriptorum Guterus?* *Postquam tamen & illis Florentinum opponere.* *Gronovius.*

951. *Seu mater*] *Vbi filios interfecisti, Med. act. 5.* *Farnabius.*

952. *Seu dira*] *Vbi Absyrtum fratrem discepisti, Med. v. 44. & 131.* *Idem.*

953. *Threicia*] *Procne Terei regis Thracii uxor; Aga. v. 665. & supra v. 191.* *Idem.*

954. *Althæa*] *Medea, v. 779. & 645.* *Aga. v. 208.* *Idem.*

955. *Agnosce prolem*] *Sceleris tui æmulam.* *Idem.* *Similiter Deianira apud Nafonem; Tu quoque cognosces in me Meleagre sororem.* *utpote quæ studuerim tibi scelere similis esse.* *Meleager avunculos; Althæa, filium; Deianira, maritum, & proinde, ut dixi superius, filium sustulit.* *Delvius.*

956. *Vestræ*] *Si cum meis conferantur, quæ illum Heroa Herculeum sustulerunt.* *Farnabius.*

956. *Elysiū*] *Beatorum sedes, Troad. v. 942.* *Idem.*

960. *Cruenta Belias ferro*] *Flor. bella cum ferro. Lege, Belū in ferro.* *Vide ad lit. I. Achilleidos Statii. v. 58.* *Gronovius.* *Belias*] *Beli neptis, Danaï filia, Hercul. Fur. v. 498.* *Farnabius.*

961. *In me suas agnoscat*] *Fl. agnoscat.* *Gronovius.*

966. *Namque semiferi doli Ausferre*] *Etruscus dicitur: Proh Nesse fallax, at-*

que

Auferre cupiens pellici, eripui mihi.
 Recede, Titan; tuque, quæ blanda tenes
 In luce miseros, vita: carituræ Hercule
 Lux vilis ista est. exigam pœnas tibi. 970
 Reddamque vitam. fata an extendo mea?
 Mortemque conjux ad tuas servo manus?
 Virtusne superest aliqua, & armatæ manus
 Intendere arcum tela missurum valent?
 An arma cessant, teque languenti manu 975
 Non audit arcus? si potest letum dare,
 Animose conjux, dexteram expecto tuam.
 Mors differatur. frange ut infontem Licham;
 Alias in urbes sparge; & ignorum tibi
 Emitte in orbem. perde, ut Arcadiæ nefas, 980
 Et quidquid aliud restitit. ab illis tamen
 Conjux redisti. *Hyl.* Parce jam, mater, precor,

Ignor-

quo semiferi doli! Auferre cupiens. Gronovius. *Semiferi*] Centauri biformis Nefi.

968. Titan] Sol. *Med. v. 5. Farnabius.*

870. *Lux vilis ista est. exigam*] Fl. *Lux illa sicut exigat.* An fuit: *Lux illa restat, quæ exigat pœnas tibi, Reddamque vitam.* Vel, *Lux ista satis est.* Gronovius.

971. *Fatane extendo mea? Mortemque conjux in*] Fl. *fata an extendo mea, Mortemque, conjux ad tuas servo manus.* Rogat enim, an potius hoc faciat, quam se ipsa interimat. *Idem.*

972. *In tuas*] Vt à te interficiar. *Farnabius.*

973. *Aliqua Sarmatica & manus*] Nihil infanlius. Flor. sed & alius Germanicus: perinde ut Lipsii codex: *aliqua & armata*: Vnde rectissime ille, *armata.* Valeant Sarmaticæ Amazones *Grueri.* Gronovius.

975. *An arma*] An forte veneni vi victus arcum tendere & sagittas mittere non vales? *Farnabius.*

976. *Si potest*] An armata manus

tua telis solitis, valet arcum intendere in hostem? an vero arma tibi exciderunt, & imbecillam, vi morbi victis viribus, manum arcus contemnit? si valet manus tua tela mittere, intrepida conjux, &c. sic Ovidius: --- nec quæ magis audiat arcum. hoc est, quæ promptius & fidelius obediat, & justum vulnus infligat. *Delr.*

978. *Mors differatur.*] Mea manu decrerat. *Licham;*] Ab hoc tres insulae, Lichades dictæ, Straboni lib. 9. de morte ejus, Ovid. 9. *Metamorph.* Sic illum validum iactum per inane lacertis Exsanguemque metu, nec quicquam humoris habentem, In rigidos versus slices prius edidit etas, Nunc quoque in Euboico scopulus brevis eminet alte Gurgite, & humane servat vestigia formæ: Quem, quasi sensurum, nautæ calcare verentur, Appellatque Lichan— *Delr.*

980. *Arcadiæ*] Mænalium suem. *Farnabius.*

981. *Et quicquid aliud restitit. ab illis*] Flor. *aliud cecidit.* id est, succubuit tibi. Sed excidit syllaba. Videtur fuisse: *Et quicquid aliud cecidit. & ab illis*

St 5 tamen

Ignosce fati. error à culpa vacat.
 Deian. Si vera pietas, Hylle, quærenda est tibi,
 Jam perime matrem. pavidam quid tremuit manus? 985
 Quid ora flectis? hoc erit pietas scelus.
 Ignave, dubitas? Herculem eripui tibi.
 Hæc hæc peremit dextra, cui debes patri
 Avum Tonantem. majus eripui decus,
 Quam in luce tribui. si tibi ignotum est nefas, 990
 A matre disce. seu tibi jugulo placet
 Merfisse ferrum, sive maternum libet.
 Invadere uterum; mater intrepidum tibi
 Præbebit animum. non erit totum scelus
 A te peractum. dextera sternar tuarum, 995
 Sed mente nostra. natus Alcidae times?
 Ita nulla peragas jussa, nec frangens mala
 Erres per orbem, si qua nascetur fera,
 Referas parentem. dexteram intrepidam para.
 Patet ecce plenum pectus ærumnis. feri. 1000
 Scelus remitto. dexterae parcent tuæ
 Eumenides ipsæ. verberum crepuit sonus.
 Quænam ista torquens angue vipereo comam

Tem-

ramen. Gronovius. *Ab illis*] Victor, quod à meo scelere non potest. *Farn.*

985. *Pavida quid tremuit*] Flor. *trepidam quid tenuit manus?* Gronov. 986. *Hoc erit pietas scelus.*] Invertit Flor. *hæc erit pietas scelus.* nempe cum mihi parcis & aversaris sermonem hunc meum. *Idem.*

989. *Majus*] Patrem tollendo, quam te in lucem pariendo. *Farnabius.* 990. *Quam in luce tribui.*] Non dicit, *tribuere in luce*, pro parere: sed non tantum decus te ex Hercule patiendi, vel in luce ut Herculis filio danda, tibi tribui, quantum eripui occidendo patrem. *Gronovius.*

996. *Natus Alcide times*] Fl. *Alcidae*, ut & nonnullis editum. *Idem.* *Natus*] Emphasis. q. d. ab intrepido patre degeneras, si timeas. *Farnabius.*

997. *Ita nulla*] *Adsurantia.* Sic nulla unquam, per orbem vagans jussusque ut pater tuus ab Eurytheo, perdas monstra, si mihi parcas. Sic patrem monstrorum domitorem referas ac representantes, ut me intrepidus peremeris. *Idem.*

999. *Dexteram intrepidam para.*] Immo, *para*, ut Fl. edit. pristinæ; non enim parabat ille. Mox idem: *dexterae parcent tuæ.* non parcent. aut *parcant* aut *parcam*, quod frustra explicat Giuterus. *Gronovius.*

1001. *Eumenides*] Furiae ultres quæ scelera persequi solent. respicitque poeta ad Orestis furias. *Farnabius.* *Verberum*] *Furens* adesse sibi furias imaginatur. *Idem.*

1003. *Quænam*] Deo laus, videor invenisse, quo errorem revocem; hoc pacto;

Temporibus atras squallidis pinnas quatit?
 Quid dira me flagrante persequeris face, 1005
 Megæra? pœnas poscit Alcides. dabo.
 Janne inferorum, Diva, sedere arbitri?
 Sed ecce, diras carceris video fores.
 Quis iste saxum immane detritis gerit
 Jam senior humeris? ecce, jam vectus lapis 1010
 Quærit relabi. membra quis præbet rota?
 Heic ecce pallens dira Tisiphone stetit,
 Causam poposcit. parce verberibus, precor,
 Megæra, parce; sustine Stygias faces.
 Scelus est amoris. sed quid hoc? tellus labat 1015
 Et aula tectis crepuit excussis. minax
 Unde iste cœtus? totus in vultus meos.
 Decurrit orbis, hinc & hinc populi fremunt,
 Totusque poscit vindicem mundus suum.
 Jam parcite, urbes. quò fugam præceps agam? 1020
 Mors sola portus dabitur ærumnis meis.

Testor

patio: *Quanam ista torques angue vi-
 pereoo comam, Tumenque tacita sequi-
 tur, & quassans caput, Temporibus atras
 squallidis pinnas quatit?* huic ille se-
 cundus versus loco natus; qui sup. v.
 729. cuncta interturbabat. *Delirius.*

Non solet cumulare tor-participia
 Seneca. Præterea, occurrere debebat
 Megæra, non sequi. Deinde, quid heic
 est *tumens*? Denique quam illepidè in
 uno versu visitur, *quassans caput*, in al-
 tero, *pinnas quatit*, in tertio vero, *tor-
 quens comam*. Nunquam ita scripse-
 rim. *Græc. Torquens*] *Thyest. v. 78.*
 & 97. *Agam. v. 82. Herc. Fu. 110. F.*

1006. *Megæra*] *Ἀπὸ τῆς ἑσπέρου.*
Farnabius. Pœnas poscit Alcides. dabo.
 Et præcedente versu, *flagranti*. Se-
 quenti *Flor. Janne inferorum, Diva.*
 Status prim. *Theb. scelerumque in pe-
 ctore Divæ.* Nam in proximo versu *ro-
 divas* corruptum, & fuit *apertas*, aut *la-
 xas*, aut tale quid. *Gronov.*

1007. *Inferorum*] *Herc. Fu. 333.*
Divæ] *Ofuria. Farnabius.*

1011. *Membra quis præbet rota?*] *Fl.*
queritur. Nic. Heinzius: membra quis
teritur rota? Statim idem: *Causam re-
 poscit. Gronovius. Membra*] *Sisy-
 phum sibi vidisse videtur & Ixiona.*
Farnabius.

1012. *Tisiphone*] *Ἀπὸ τῆς τῆς*
Φοῦνης. Idem.

1014. *Sustine*] *Contine paulisper.*
Ovid. Sæpe Iovem vidi, cum jam sua
mittere vellet Fulmina, thure dato, sub-
stinuisse manu. Delt.

1015. *Scelus*] *Vt Herculis amorem*
à pellice ad me transferrem. Farnabius.

1016. *Minax*] *Furenti videtur ir-*
ruere populus, qui non irruit. Idem.

1018. *Fremunt*] *Al. premunt. Idem.*

1021. *Dabitur ærumnis locus*] *In-*
clinat fere Giuterus in scripturam Pal-
anius, qui portus dabitur ærumnis loco.
 Et sic Germanicus. *Flor. simplicissi-*

næ;

Testor nitentis flammeam Phœbi rotam,
 Superosquetestor. Herculem terris adhuc
 Moritura linquo. *Hyl.* Fugit attonita. hei mihi!
 Peracta jam pars matris est. statuit mori 1025
 Nunc nostra superest, mortis auferre impetum.
 O misera pietas! si mori matrem vetas,
 Patri es scelestus. si mori pateris tamen,
 In matre peccas. surgit hinc illinc nefas.
 Inhibenda tamen est. pergam, & eripiam scelus. 1030

me: *Mors sola portus dabitur arumnis meis.* Nam vulgatum nihil est. *Mox; Herculem in terris.* Vulgo deest præpositio. *Gronovius.*

1024. *Moritura*] Trachyne se interfecit Deianira, non Argis, ejusque rumulus ad radices Oetae montis, adhuc Paufaniae temporibus. vide in *Corint.* *Delr.* Fugit] *Recessit scilicet è scenane se coram populo trucidaret.* *Farn.*

1026. *Nunc nostra*] *Mez* restant partes ut matrem mori volentem im-

pediam. *Idem.*

1027. *O misera*] Rursum se cortigit dubius. *Idem.*

1028. *Patri*] *Quem illa interfecit.* *Idem.*

1029. *Surgit hinc illinc nefas.*] *Flor. surget.* Forte: *si mori pateris, tamen in matre peccas. urget, hinc, illinc, nefas.* *Sequenti: verum & eripiam scelus.* Forte: *vadam.* *Gronovius.* *Hinc illinc*] *A patris parte & à matris.* *Farnabius.*

CHORUS.

Sumpta ab Herculis robore labefactato occasione, Chorus omnia interitus obnoxia, nihil natum æternum canit, quam sententiam ab auctore Orpheo commendat, ejusque artem obiter celebrat.

Verum est, quod cecinit sacer
 Thresia sub Rhodopes jugis,
 Aptans Pieriam chelym,
 Orpheus, Calliopæ genus:
 Æternum fieri nihil. 1035

1031. *Sacer*] *Musarum vates.* *sacer* interpretatur deorum. *Idem.*

1033. *Tangens Thesiam chelym*] *Cur hoc improbum?* ajunt. sic *Propertius Thesiam lyram* vocavit. *Ne hoc quidem docendus erat Lipsius: sed in Mf. quem ipsi præclarum, cujusque præclaras castigaciones agnoverunt, invenerat Pieriam.* *Dicam ali-*

quid amplius. *Ne tangens* quidem improbum: & sic omnes *Mff.* quos antehac docti viri collatos excerpserunt. *Florent.* tamen: *Aptans Pieriam chelym.* Cui contra omnes alios merito favemus. *Propertius: hac carmina nervi Aptat.* *Gronovius.*

1034. *Calliopæ*] *Calliope & Oeagri filii.* *filii.* *al. Apollinis.* *Farnabius.*

1036. *Idem.*

Illius stetit ad modos
 Torrentis rapidi fragor,
 Oblitusque sequi fugam
 Amisit liquor impetum :
 Et dum fluminibus mora est,
 Defecisse putant Geten
 Hebrum Bistones ultimi.
 Advexit volucrem nemus,
 Et silva residens venit,
 At si quæ aëra pervolat,
 Auditis vaga cantibus
 Ales deficiens cadit.
 Abrupit scopulos Athos,
 Centauros obiter ferens ;

1040

1045

Et

1036. Illius] Med. v. 625. Farn.

1038. Oblitusque sequi fugam] Lipsius ex conjectura fugax. Deltius : cuius, aut quas? an per fugam cursum intelligit? an legendum cum quibusdam fugax. Hoc magis placet, quam quod consiciebam : Oblitusque stetit fugax Amisso liquor impetu. Gruterus amplecti se ait conjecturam Lipsii : nam qui divinavit, Oblitusque stetit, peccatorem legem versum. Falsum hoc postremum. Et tamen falsi ambo, quibus saepe contingit codici Lipsiano obtrahere, conjecturis viri ambiguis plaudere. Flor. fugam. Sane fugam pro motu, cursu, discessu centies dixit Seneca : & jam non semel hæc nobis observatio profuit. Itaque cur sequi fugam dici non possit, ut Cæsari petere fugam, Senecæ quæere fugam, causam nullam video. Oblitus igitur sequi fugam est insistere lapsibus suis, pergere & continuare suos itus. Gronovius.

1038. Oblitusque] Flumina sistebat canu. Farnabius.

1041. Geten] Thracium, Scythicum supra v. 819. Idem.

1042. Bistones] Herc. Fu. v. 225. Idem.

1044. Et silva residens venit] Accipit à πρύον, quasi nemus silva residens diceretur, ideo ineptissimum vocat, & corrigit : Et silva residens venit. Sed peccatum distinctione, & separata, quæ debent conjungi, juncta quæ separari debent. Vult auctor alitem vel volucres aut venisse residentes in ramis adproperantis silvæ, aut forte prætervolantes vi & dulcedine carminis attractas subito se demississe & circa Orpheam constituisse. Hoc est enim, deficiens cadit. Gronovius.

1048. Athos] Med. v. 719. Farn.

1049. Centauris obiter ferens] Nuga maxima de centauris ruina oppressis. Et quis dixit ferre obitum alicui? Recte Lipsius : Centauros obiter ferens. Sic & Florentinus. Illos forte illic depressos & obversantes secum vehens. Rhodopen iidem codices, quod malunt amici Marmitæ quam Lipsio acceptum referre. Gronovius, Obitum ferens] Lege potius, Centauros obiter, conveniebat enim monti transitus innocens, non qui inquilinos opprimeret. nimirum ipse Athos fuit se Orpheo una cum Centauris, qui ei tunc forte inerrabant. nec aliter aut veteres edd.

Et juxta Rodopen stetit
Laxata nive cantibus.
Et quercum fugiens suam,
Ad vatem properat Dryas,
Ad cantus veniunt suis
Ipse cum latebris ferae.
Juxtaque impavidum pecus
Sedit Marmaricus leo,
Nec damæ crepidant lupos.
Et serpens latebras fugit,
Tunc oblita veneni.

Quin per Tænarias fores
Manes cum tacitos adit,
Mœrentem feriens chelym,
Cantu Tartara flebili
Et tristes Erebi deos
Movit: nec timuit Stygis
Juratos superis lacus.
Hæsit non stabilis rota

edd. aut membranae meliores. Hercule Furente, saxa cum silvis feram, Rapiamque dextrâ plena Centauris jugat. Grot.

1052. *Quercum fugiens suam*] Nil aliud quam libenter & prompte ei excedens: quod & noctu facere credebantur, ut choreas ducerent circum arbores. Sic & mox, *serpens latebras fugit*, & ex illis proserpit & suo modo festinat. Statim Flor. *veniunt tuos Ipsi cum latebris ferae*. Quasi Apostrophe sit ad Orpheam. Gronovius. *Quercum Dryas*] Singulis arboribus Nympham præesse credebant antiqui, quam quod una cum arbore nasceretur mordereturque Hamadryadem nuncupabant. *Querquetulana*, à δρῦς. Farnab.

1057. *Marmaricus*] Ferocis instar Libyci leonis. Agam. v. 735. *Idem*.

1061. *Tænarias*] Herc. Fu. v. 586. *Idem*.

1062. *Manes commonitos adit*,] Quam planam & expeditam Lipsiani codicis scripturam, *Manes cum tacitos adit*, ante oculos haberet amicis, tamen ea dissimulata, censeo, inquit, *cum dominos*. Adeo libebat contradicere. Illud Geuteri duo, Florentinus, & Germanicus adserunt. Gronovius. *Manes*] Herc. Fu. v. 570. Farnabius.

1063. *Mœrentem*] Ipse mœtus ob Eurydice mortem. *Idem*.

1065. *Et tristes Erebi deos Movit*.] Flor. *Vidit*. Recte, *Tristes* intellige, non ut omnia inferorum tristitia dicuntur, sed cantu flebili tristes. Apud Statium Pluto indignatus: *Odrysium etiam pudet heu patuisse querelis Tartara*. vidi egomet blanda inter carmina iurpes Eumenidum lacrimas. Geonov.

1067. *Juratos*] Herc. Fu. 711. Farnab.

1068. *Non stabilis*] Non prius stare solita Ixionis rota. *Idem*.

1070. *Ti-*

Victo

1065

1060

1055

1050

Victo lan
crevit
Dum can
Audito o
inferni i
Nullo re
Tunc pr
andis st
Excussit
Nec por
sed cum
Orpheu
et vincit
et vate
consum
Apple
sed dur
ec cr
Orphe
antu
que n
Tunc f
Orphe
Hæc
1070.
1071.
1072.
1073.
1074.
1075.
1076.
1077.
1078.
1079.
1080.

Victo languida turbine.

Increvit Tityi jecur,

Dum cantus volucres tenet.

Audito quoque navitâ

Inferni ratis æquoris

Nullo remigio venit.

Tunc primum Phrygius senex

Undis stantibus immemor

Excussit rabidam sitim,

Nec pomis adhibet manus :

Sed cum linqueret inferos

Orpheus carmina fundens ;

Et vinci lapis improbus,

Et vatem potuit sequi.

Consumptas iterum deæ

Supplent Eurydices colos ;

Sed dum respicit immemor,

Nec credens sibi redditam

Orpheus Eurydicen sequi,

Cantus præmia perdidit.

Quæ nata est iterum, perit.

Tunc solamina cantibus

Quærens, flebilibus modis

Hæc Orpheus cecinit Getis :

1070. *Tityi*] Hippol. v. 1228. *Id.*

1071. *Volucres*] Vultures qui Tityi jecur depascebantur. *Nec carpsere jecur volucres.* *Idem.*

1072. *Navitâ*] Pottitor Charon. *Farnabius.* Immo Orpheo. *Gronovius.*

1074. *Nulla*] Advolante Charontis cymba absque remigis opera. *Idem.*

1075. *Tunc primum*] *Nec Tantalus undam captavit refugam.* *Idem.*

1078. *Nec pomis*] Quia famem sitimque non potus aut cibi suavitare, sed concensus dulcedine excussit. *Delr.*

1081. *Lapis improbus*] Certum est

de lapide Sisyphi loqui auctorem: non tamen *improbus* est Sisyphus, multo minus durus, qui inferna septa clauderet, ut interpretantur: sed lapis plus ausus quam facta permitterent, quæ non minus ipsum alligassent Sisypho, quam Sisyphum lapidi. Vide ad *Medeam* v. 84. *Gronovius.*

1083. *Deæ*] Parca restitunt Eurydices vitæ stamina. *Farn.*

1088. *Præmia*] Eurydicem sibi redditam. *Idem.*

1089. *Nata*] Cui restituta vita fuit. *Idem.*

1094. *Es*

1090

Le-

Leges in superos datas,

[Et qui tempora digerens

Quatuor præcipitis deus

Anni disposuit vices]

Nulli non avidas colo

Parcas stamina neçtere.

Quod natum est, poterit mori.

Vati credere Thracio

Devictus jubet Hercules.

Jam jam legibus obrutis

Mundo cum veniet dies ;

Australis polus obruet

Quidquid per Libyam jacet,

Et sparsus Garamas tenet.

Actous polus obruet

Quidquid subjacet axibus,

Et siccus Boreas ferit.

1095

1100

1105

Amis-

1094. *Et qui tempora digerens*] Potest intelligi : & in eum qui. Valde tamen verisimilis transpositio illustri Rutgerfii. Vellem etiam : *Quartum præcipitis* : pro *quater* vere scilicet, æstate, autumno, hieme : quæ partes proprie adultæ & præcipites dicuntur. Gronovius. *Et qui*] Sup. v. 819. Trés ifkos versus uncinulis inclusos, utpote huic loco male convenientes transponit I. Rutgerfius ut sequantur v. 1109. *Boreas ferit. Et qui tempora digerens. &c. 6. c. 2. lib. variar. lect. Farnabius.*

1097. *Nulli non avidas polo*] Nullo sensu sic legi opinatus Deltrius reposuit, *colo*. Guttertus, *Quam magis excutio*, inquit, tam magis bliteum est *colo*: *Polus* hic quæcumque mundi pars, & mox meminit australis & Arctoi poli. At ego hos duos polos novi, pro quacumque parte mundi *polum* dici non novi. Quoniam igitur tantum duo sunt, quam bene dicitur de illis, *Nulli non. Præterea* Florentinus : *avidus colus*. Scri-

be igitur : *Nulli non avidus colus Parcas stamina neçtere*. Ita tollitur ambiguitas, quæ est in Deltriano : *est sensum recte cepit*: quicquid superiorum & rerum est, id pariter Parcarum colis obnoxium esse, & aliquando abrumpi. Potest & scripta lectio omnis retineri, ut intelligas nemini non *Parcas neçtere stamina colus* absumendarum ac finiendarum vitarum *avidus*. Vtroque enim genere *colus* dicitur. Gronovius.

1099. *Quod natum*] Πᾶν τὸ ὕπό-
πνον φθασθόν, omne ortum occidit. Cui nasci contingit, restat mori. Farn.

1102. *Jam jam legibus obrutis*] Sic quidem omnes libri, & interpretari licet, *irritis*, nisi etiam ita scripsit auctor, præsertim quia bis sequitur *obruet*. Gronovius.

1105. *Libyam*] Africam. Farnabius.

1106. *Sparsus*] Interioris Libyæ incola vagus. Idem.

1109. *Et siccus*] Et *Quidquid Boreæ penetrabile frigus adurit. nubifugus*, viarum scopæ Boreæ. Idem.

1110. Amis-

missum
itan exo
celi regi
rtus arq
aque om
erdet m
mors i
se con
is mu
lcedet
ratis ut
quod
terris
mund
is tan
qu

110. A
Amisf
: Ar
liber
us tra
bet
rectus.
1111. Co
necider
: ar
perit
quæ
una
quæ
1114. D
1130. vel
1115. Ch
1116. M
1117. M
1118. M
1119. M
1120. S
1121. S
1122. S
1123. S
1124. S
1125. S
1126. S
1127. S
1128. S
1129. S
1130. S
1131. S
1132. S
1133. S
1134. S
1135. S
1136. S
1137. S
1138. S
1139. S
1140. S
1141. S
1142. S
1143. S
1144. S
1145. S
1146. S
1147. S
1148. S
1149. S
1150. S
1151. S
1152. S
1153. S
1154. S
1155. S
1156. S
1157. S
1158. S
1159. S
1160. S
1161. S
1162. S
1163. S
1164. S
1165. S
1166. S
1167. S
1168. S
1169. S
1170. S
1171. S
1172. S
1173. S
1174. S
1175. S
1176. S
1177. S
1178. S
1179. S
1180. S
1181. S
1182. S
1183. S
1184. S
1185. S
1186. S
1187. S
1188. S
1189. S
1190. S
1191. S
1192. S
1193. S
1194. S
1195. S
1196. S
1197. S
1198. S
1199. S
1200. S
1201. S
1202. S
1203. S
1204. S
1205. S
1206. S
1207. S
1208. S
1209. S
1210. S
1211. S
1212. S
1213. S
1214. S
1215. S
1216. S
1217. S
1218. S
1219. S
1220. S
1221. S
1222. S
1223. S
1224. S
1225. S
1226. S
1227. S
1228. S
1229. S
1230. S
1231. S
1232. S
1233. S
1234. S
1235. S
1236. S
1237. S
1238. S
1239. S
1240. S
1241. S
1242. S
1243. S
1244. S
1245. S
1246. S
1247. S
1248. S
1249. S
1250. S
1251. S
1252. S
1253. S
1254. S
1255. S
1256. S
1257. S
1258. S
1259. S
1260. S
1261. S
1262. S
1263. S
1264. S
1265. S
1266. S
1267. S
1268. S
1269. S
1270. S
1271. S
1272. S
1273. S
1274. S
1275. S
1276. S
1277. S
1278. S
1279. S
1280. S
1281. S
1282. S
1283. S
1284. S
1285. S
1286. S
1287. S
1288. S
1289. S
1290. S
1291. S
1292. S
1293. S
1294. S
1295. S
1296. S
1297. S
1298. S
1299. S
1300. S

Amisſum trepidus polo
Titan excutiet diem.
Cæli regia concidens
Ortus atque obitus trahet.
Atque omnes pariter deos
Perdet mors aliqua, & chaos.
Et mors fata noviffima
In ſe conſtituet ſibi.

Quis mundum capiet locus?
Diſcedet via Tartari,
Stratis ut pateat polis?
An quod dividit æthera
A terris ſpatium, fat eſt
Et mundi nimium malis?
Quis tantum capiet nefas
Fati? quis ſuperis locus

1110

1115

1120

1125

Pon-

1110. *Amiſſum trepidus polo*] Melius, *Amiſſo*, Florentinus. Nec pejor foret: *Amiſſa trepidus polis*. Mox idem liber regia concidens Ortus atque obitus trahet: ut unus Gruteri. Et nihil certius. Gronovius.

1112. *Concidet certos*] Scriptus, clare præfert: *Cæli regia concidens Ortus atque obitus trahet*. Egregie. Obruet, inquit, una ruina omnia, & qua dies oritur & qua moritur. *Grut.*

1114. *Deos*] Sidera, ſtellas, Thyefſ. v. 890. vel Deos, qui ſtroicis mortales.

1115. *Chaos*] Herc. Fu. v. 609. F.

1116. *Mors*] Mors fati domina & ipſa peribit. *Idem.*

1118. *Mundum*] Sphæras cœleſtes. pulchramque hanc machinam. *Idem.*

1120. *Stratis ut pateat polis*] Fl. *Fraſi*. Inſtra: hinc & hinc compagibus Ruptis uterque debuit frangi polis. Gron.

1124. *Quis tantum*] Quis locus capiet diſſolutum jam triplex regnum, lovis, Neptuni, Plutonis? *Farnabius.*

1125. *Fratrum? quis ſuperis*] Hoc à Lipſio, quum olim legeretur *Fati*,

Amicus ejus in Mog. aërteſſe *Fatum* ſed melius alios *Fratrum*. Subſcripſit & Gruterus. Nec quiſquam poſtea dubitavit. At ego majeſtatem illorum fratrum intercedere cenſeo, ac denuntiare iniquis deſignatoribus, ne ipſos tali loco ponant, aut amplius contumeliæ cauſa compellent. quippe veſ ſolos ab hac mutatione excepiſſe, quibus alterna conflagratione ac diluvio mundus (quaſi illa ſit æſtas, hæc hiems maximi illius ex multis millibus annorum conſtanti, anni) non tam perire quam renaſcitur, modo deorum maximos crediderint. Sed his quid fiat, parvipendas licet: quum & Poëta: *omnes pariter deos Perdet*: verum ne ſic quidem unus fratrum capiet omnia. Sex autem præcedentes & duo ſequenter verſus fatis oſtendunt, unum hic quaeri fatis arduum: quia ſubverſus mundus debet ſedibus moveri (nunc enim ſe & omnia implet, nihilque habet inane, nec percelli poteſt, niſi ſolutis fundamentis tanti operis ſede exigatur) in quem locum ſit relapſurus & ſe inclinaturus? Vtrumque *Quis* re-

Pontum, sidera, Tartara,
Regna unus capiet tria?
Sed quis non modicus fragor
Aures attonitas movet?
Est est Hercules sonus.

1130

ACTUS

fertur ad *τὸ locus*: & eodem profusus refertur *τὸ Vnus*. Fratres quid hic faciant, non video: quid *Fatum*, exponam. Ovidius: *Esse quoque in fatiis reminiscitur, adfore tempus, Quo mare, quo tellus correptaque regia caeli Ardeat, & mundi moles operosa labore.* Seneca *Natur. quaest. 3, 30. Sunt omnia facilia natura, utique quae a primo facere constituit, ad quae non subito, sed ex denuntiatio venit. Iam autem a primo die mundi, quum in hunc habitum ex informi unitate discederet, quando mergerentur terrena, decretum est. Nefas fati dicit rem gravem, nimiam, & quam fieri, naturae se conservare cupidae, & usque elaboranti, ut conservetur, repugnet atque adversetur. Si nefas, si crimen fati, si scelus facinusque deorum appellabatur immaturos carorum interitus, quidni fati nefas ineritus universi? Totius autem loci haec sententia est continua & unius interrogationis spiritu efferenda; Quis capiet tantum fati nefas, (hoc est, naturam meliorem & descriptas rerum facies ex decreto fatorum in antiquum chaos confusas & statim tot seculorum locis dejectas) quis, inquam, alius, o dii, locus unus capiet & continebit tria regna? Nam & pro *superis* scribo su-*

peri: quod non hic solum peccatum est. Denique hanc puto auctoris manum fuisse: *Quis tantum capiet nefas Fati, quis, Superi, locus Pontum, sidera, tartara, Regna unus capiet tria?* Quod si non alia re, his, opinor, verbis obtinebo in consolatione ad Polybium: *Mundo quidam minantur interitum, & hoc universum, quod omnia divina humanaeque complectitur, si fas putas credere, dies aliquis dissipabit: & in confusionem veterem tenebraeque demerget. Eat nunc aliquis, & singulas complectet animas: Carthagini ac Numantiae Corintheque cinerem, & si quid altius cecidit, lamentetur: quum etiam hoc, quod non habet, quo cadat, sit interiturum. Eat aliquis & fata tantum aliquando nefas ansura, sibi non pepercisse conqueratur. Ecce rerum finem & mundi diem: ecce de loco, quo sum casura, sollicitudinem: ecce nefas fati. Possit alioquin & legi: *Quis tantum capiet (nefas!) Fatum, quis, Superi, locus.* Tantam molem rerum fati lege conturbatam. Sed necesse non est. Tam fati, quam fatum in Mss. nobis obvium fuit. Gronovius.*

1127. Regna] Milta jam & confusa. Farnabius.